

Asia: OM 5/69/2015

Luonnos korruption vastaiseksi strategiaksi

Lausunnonantajan saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne

-

1. Korruption esiintyminen

Miten suomalainen korruptio mielestänne ilmenee ja millä alueilla / sektoreilla korruption vastaista työtä mielestäsi tulisi tehostaa?

-

Puuttuuko strategialuonnoksen korruptiokatsauksesta olennaista tietoa tai olennaisia lähteitä?

-

2. Korruption vastainen työ

Miten nykyiset korruption torjunnan viranomaisrakenteet mielestäsi toimivat? Miten rakenteita voisi vahvistaa ja yhteistyötä viranomaisten välillä parantaa?

-

Onko teillä näkemyksiä siitä, miten muut sidosryhmät (ml. kansalaisjärjestöt) ja kansalaiset voisivat osallistua korruption vastaiseen työhön?

-

3. Strategian visio

Miten suhtaudutte strategian visioon (s. 3)

-

4. Strategialuonnoksen painopistealueet

Strategialuonnoksen luku 4 käsittelee keskeisimpiä kehitys- ja toimenpidetarpeita (4.1–4.6). Mitkä näistä ovat mielestänne tärkeimmät ja kiireellisimmät? Perustele vastauksenne!

-

5. Ehdotetut toimenpiteet

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? a) korruption torjuntaa tukevien rakenteiden vahvistaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? b) tietoisuuden lisääminen ja asenteiden muuttaminen

Eduskunnan kanslia kiinnittää huomiota siihen, että puolueilta tai eduskuntaryhmiltä ei oikeusministeriön lausuntopyynnön mukaan ole pyydetty erikseen lausuntoa.

Strategialuonnokseen on liitetty toimenpidesuunnitelma, jossa eritellään toimenpiteet strategian tavoitteiden saavuttamiseksi sekä toimenpiteiden täytän-töönpanosta vastuussa olevat tahot. Eduskunta on mainittu vastuutahona poliittisen areenan korruptiotietoisuuteen liittyvän tavoitteen (2.3.1.) osalta.

Kuten lausunnolla olevassa strategialuonnoksessa (s. 21) todetaan, Euroopan neuvoston lahjonnan vastainen ryhmä (GRECO) valvoo, että sen osapuolet nou-dattavat Euroopan neuvoston korruption torjuntaa koskevia sopimuksia. Parhaillaan on käynnissä neljäs arviointikierrös, jonka aiheena on kansanedustajiin, tuomareihin ja syyttäjiin liittyvän korruption estäminen. Suomen raportti käsiteltiin keväällä 2013, jolloin GRECO antoi Suomelle useita suosituksia. Kansan-edustajien osalta suositukset koskivat muun muassa käytännesääntöjen (Code of Conduct) laatimista kansanedustajille, kansanedustajien sidonnaisuuksien ilmoittamisen muuttamista pakolliseksi sekä kansanedustajien lahjojen vastaanottami-seen sovellettavien sääntöjen selventämistä ja kehittämistä.

Eduskunnan puhemiesneuvosto päätti maaliskuussa 2013 asettaa työryhmän pohtimaan kansanedustajia koskevan eettisen säännösten tarpeellisuutta. Työryhmän työ (EKJ 1/2014) johti puhemiesneuvoston ehdotukseen eduskunnan työjärjestyksen muuttamiseksi (PNE 1/2014 vp, PevM 7/2014 vp) sekä puhemiesneuvoston ohjeiden antamiseen.

Kansanedustajien sidonnaisuuksien ilmoittaminen on säädetty pakolliseksi 22.4.2015 voimaan tulleella eduskunnan työjärjestyksen muutoksella (76 a §). Edustajan on kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hänen kansanedustajan val-takirjansa on tullut tarkastetuksi, annettava eduskunnalle selvitys niistä edustajantoimeen kuulumattomista tehtävistään, elinkeinotoiminnastaan, omistuksistaan yrityksissä sekä muusta merkittävästä varallisuudestaan, joilla voi olla merkitystä

arvioitaessa hänen toimintaansa edustajana. Vaalikauden aikana sidonnaisuuksissa tapahtuneet olennaiset muutokset ilmoitetaan kahden kuukauden kuluessa muutoksesta.

Edustajan on eduskunnan työjärjestyksen 76 a §:n 2 momentin mukaan annettava eduskunnalle selvitys myös sellaisista edustajantoimeen kuulumattomista tehtävistä ja elinkeinotoiminnasta saamistaan tuloista, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen toimintaansa edustajana. Tulot ilmoitetaan kalenterivuositain tulojen kertymistä seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Tuloilmoitus annettiin ensimmäisen kerran vuodelta 2015.

Puhemiesneuvoston ohjeet edustajan sidonnaisuuksien ilmoittamisesta ja muista vastaavista edustajan asemaan liittyvistä käytänteistä tulivat voimaan samaan aikaan kuin edellä mainittu eduskunnan työjärjestyksen muutos. Ohjeissa käsitellään muun muassa edustajan sidonnaisuuksien sekä edustajan vastaanottamien lahjojen, pääsylippujen ja kolmannen osapuolen maksamien matkojen ilmoittamista.

Jos edustaja kehotuksesta huolimatta laiminlyö työjärjestyksen 76 a §:ssä tarkoitetun selvityksen antamisen, puhemies ilmoittaa tästä täysistunnossa. Kansanedustajat ovat tähän mennessä noudattaneet ilmoitusvelvollisuutta, eikä eduskunnan puhemiehen ole tarvinnut ilmoittaa sidonnaisuusilmoituksen antamisen laiminlyönnistä täysistunnossa.

Eduskunnan keskuskanslia pitää eduskunnan työjärjestyksen 76 b §:n mukaan rekisteriä, johon talletetaan edustajien antamat tiedot sidonnaisuuksistaan. Tiedot ovat julkisia, ja ne tallennetaan yleisön saataville tietoverkkoon. Tiedot pois-tetaan rekisteristä ja yleisestä tietoverkosta edustajan toimen päätyttyä. Säännöksen avulla toteutetaan osaltaan nyt lausunnolla olevan strategialuonnoksen mukaista tavoitetta läpinäkyvyyden lisäämisestä.

Uusia säännöksiä ja ohjeita on sovellettu ensimmäisen kerran vaalikaudeksi 2015-2019 valittuihin kansanedustajiin. Eduskunnan kanslia on keväällä 2015 järjestänyt sidonnaisuus- ja lahjailmoituksiin sekä kansanedustajan esteellisyys-kysymyksiin ja lahjusrikossäätelyyn liittyvää koulutusta kansanedustajille sekä kansanedustajien avustajille ja eduskunnan virkamiehille. Koulutusta järjestetään jatkossakin ainakin vaalikauden alussa. Lisäksi eduskunnan keskuskanslia antaa asiaan liittyvää neuvontaa, jota on saatavilla jatkuvasti. Aiheeseen liittyvä materiaali on laaja-alaista ja kaikkien saatavilla eduskunnan sisäisillä ja ulkoisilla verkkosivuilla (EKJ 1/2014, PNE 1/2014 vp, PeVM 7/2014 vp, koulutusmateriaali).

Myös ministerillä on velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan. Tästä ilmoitusvelvollisuudesta säädetään perustuslain 63 §:n 2 momentissa. Ministerin on mainitun säännöksen mukaan viivytyksettä nimitetyksi tultuaan annettava eduskuntaa varten selvitys sidonnaisuuksistaan, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen toimintaansa valtioneuvoston jäsenenä. Ministerinä toimiva kansanedustaja antaa siis kaksi sidonnaisuusilmoitusta. Valtioneuvoston kirjelmällä annettu selvitys

esitellään eduskunnan työjärjestyksen 29 §:n mukaan eduskunnalle ja täysistunnossa käydään asiassa keskustelu. Eduskunta ei kuitenkaan tee päätöstä kirjelmän johdosta.

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? c) läpinäkyvyyden lisääminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?d) Korruptiotapausten paljastumisen helpottaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?e) Lahjusrikoksiin liittyvän lainsäädännön kehittäminen

-

**Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?
f) Korruptiotutkimuksen edistäminen**

-

Puuttuuko toimenpidesuunnitelmasta mielestänne toimenpiteitä?

-

Mainitaanko toimenpidesuunnitelmassa oikeita vastuutahoja ja onko jotain vastuutahoja unohdettu?

-

6. Korruption vastaiseen työhön osallistuvat viranomaiset ja toimijat

Onko teillä kommentteja/lisättävää korruption vastaiseen työhön osallistuvia viranomaisia ja toimijoita koskevaan osioon (liite 1)?

-

**Onko teillä tai edustamallanne organisaatiolla/järjestöllä liityntäpintoja korruption ehkäisemiseen?
Millaisia?**

-

7. Muut huomiot

Onko teillä muita strategialuonnokseen tai yleensä korruption torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn liittyviä kommentteja?

-

Helo Henri
Eduskunta